

**Комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровська академія музики» Дніпропетровської обласної ради»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «Фаховий музичний
коледж» КЗВО «Дніпровська
академія музики» ДОР»

Олена ПОТОЦЬКА

«29» серпня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФАХ»**

«Народні інструменти»

(Цимбали)

Освітньо-професійний ступінь – Фаховий молодший бакалавр

Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»

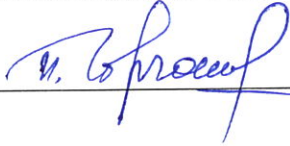
Освітньо-професійна програма – «Музичне мистецтво»

**Д н і п р о
2 0 2 5**

Розробник: викладач ЦК «Народні інструменти» А.Ю. Пархоменко

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Фах (Цимбали)» відповідає стандарту фахової передвищої освіти України, галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво», освітньо-професійній програмі «Музичне мистецтво» 2025 року, навчальним планам підготовки здобувачів освітньо-професійного ступеня Фаховий молодший бакалавр 2025-2026 навчального року (на основі повної загальної середньої освіти), методичним рекомендаціям Міністерства освіти і науки України (лист 1/9-434 від 09.07.2018 року «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення»).

Гарант ОПП

Ірина ГОРЧАКОВА

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Фах» відповідає стандарту фахової передвищої освіти України, галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» затверджено та введено в дію рішенням методичної ради ВСП «Фаховий музичний коледж» КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР» (протокол № 1 від «29» серпня 2025 року).

Голова ради

Олена ПОТОЦЬКА

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Фах» відповідає стандарту фахової передвищої освіти України, галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії «Народні інструменти» ВСП «Фаховий музичний коледж» КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР» (протокол № 1 від «26» серпня 2025 року).

Голова циклової комісії
«Народні інструменти»

Володимир КРАСНОШЛИК

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<i>Найменування показників</i>	<i>Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, рівень освіти</i>	<i>Характеристика навчальної дисципліни</i>
Кількість кредитів – 12	Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»	Нормативна
Загальна кількість годин – 360	Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»	Роки підготовки – 1-3
Тижневих годин: аудиторних – 2; самостійних – 1,3	освітньо-професійній програмі - «Музичне мистецтво»	Семестри – I - VI
Види контролю – поточний, семестровий контроль 1 – 5 семестри; підсумковий контроль (екзамен – 6 семестр)	Рівень освіти – фахова передвища освіта	Індивідуальні заняття – 218 годин
	Освітньо-професійний ступінь – Фаховий молодший бакалавр	Самостійна робота 142 годин

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1 Мета дисципліни «Фах» – підготовка висококваліфікованих фахівців-цимбалістів, вихованих на глибоких традиціях українського національного мистецтва, обізнаних в питаннях культури, літератури, мистецтва, маючи всебічний художній і технічний розвиток, здатних проводити професійну діяльність на належному художньому рівні, підготовлених до самостійної виконавської діяльності у культурно-мистецькій сфері.

2.2 Завдання предмету – оволодіння майбутніми музикантами-виконавцями практичними професійними навичками гри на цимбалах:

- засвоїти широку палітру виконавських засобів,
- оволодіти технічною майстерністю та звуковою культурою;
- розуміти принципи раціональної постановки ігрового апарату;
- знати основні музичні терміни та поняття, що застосовуються в музичних текстах;
- розуміти стилістичні особливості музичних творів та використовувати знання у виконавських інтерпретаціях;
- мати концертну витримку і артистизм;
- визначити та якісно використовувати відповідні засоби музичної виразності (динаміку, штрихи, артикуляцію, темпоритм та ін.);

- використовувати методичну, наукову літературу та медійні технології у контексті своєї спеціальності;
- поєднувати фундаментальні фахові знання зі знаннями сучасної політики, історії, культури, науки, літератури і мистецтва.

2.3 Компетентності

Інтегральні компетенції (ІК)

ІК Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері музичного мистецтва або у процесі навчання, що вимагає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, історії мистецтва, музичного виконавства та педагогіки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетенції (ЗК)

ЗК 5 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Спеціальні компетенції (СК)

СК 1 Здатність використовувати знання та розуміння традиційних і сучасних культурно-мистецьких процесів і практик у власній професійній діяльності.

СК 2 Здатність демонструвати достатній рівень виконавської майстерності.

СК 3 Здатність відтворювати художньо-образний зміст музичного твору у виконавській діяльності.

СК 4 Здатність використовувати спеціалізовані знання з теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК 5 Здатність демонструвати професійні навички та уміння в музично-теоретичній/виконавській/педагогічній/ /організаційно-творчій діяльності.

СК 7 Здатність самостійно організувати та провадити індивідуальний та/або колективний репетиційний процес у професійній діяльності.

СК 8 Здатність оперувати професійною термінологією.

СК 10 Здатність використовувати технологічні ресурси, новітні цифрові звукові технології в професійній діяльності.

СК 11 Здатність відслідковувати і оцінювати власний прогрес та досягнення у професійній сфері, проявляти критичну самосвідомість.

СК 13 Здатність презентувати результати своєї творчої/педагогічної/організаційно-творчої діяльності перед аудиторією з урахуванням її специфіки.

СК 14 Здатність до професійної самореалізації.

2.4. Програмні результати навчання (РН):

РН 3 Грати на музичному інструменті технічно, осмислено відтворюючи художньо-образний зміст музичного твору відповідно до його стильових особливостей.

РН 5 Застосовувати аналіз та синтез для розв'язання інтерпретаційних завдань, абстрактно і творчо мислити.

РН 6 Визначати зміст, форму, жанрово-стильові особливості музичного твору як на слух, так і при вивченні нотного тексту.

РН 8 Розпізнавати різні компоненти музичної мови.

РН 9 Оперувати традиційними й сучасними знаннями в контексті освітньої виконавської/музично-теоретичної/педагогічної/організаційно-творчої діяльності (відповідно до освітньо-професійної програми).

РН 13 Використовувати професійну термінологію під час виконання творчих та навчальних завдань.

РН 15 Позитивно сприймати конструктивні критичні зауваження фахівців щодо своїх навчальних та творчих результатів і використовувати їх для власного професійного розвитку.

РН 16 Дотримуватися загальних вимог щодо авторських та суміжних прав, захисту персональних даних, правил розповсюдження інформації.

РН 17 Презентувати результати власної мистецької діяльності з метою забезпечення особистісної конкурентоспроможності на ринку праці.

3. Програма навчальної дисципліни

Репертуарний список з дисципліни «Фах» розроблено відповідно до вимог професійно-виконавського рівня здобувачів освітньо-професійного ступеня Фаховий молодший бакалавр, включають твори українських і зарубіжних композиторів, які сприяють становленню і формуванню базових професійних знань, покращенню виконавської майстерності здобувача, формуванню його особистості як музиканта.

I курс		II курс	
I семестр	II семестр	III семестр	IV семестр
листопад (академконцерт) Гама, два Етюди Поліфонічний твір П'еса	березень (академконцерт) Гама, два Етюди Поліфонічний твір П'еса	листопад (академконцерт) Гама, два Етюди Поліфонічний твір П'еса	березень (академконцерт) Гама, два Етюди Поліфонічний твір П'еса
грудень (екзамен) Крупна форма П'еса	червень (екзамен) Крупна форма П'еса	грудень (екзамен) Крупна форма П'еса	червень (екзамен) Крупна форма П'еса

III курс	
VII семестр	VIII семестр
листопад (академконцерт) Поліфонічний твір	березень (академконцерт) П'єса
грудень (Прослуховування державної програми) Поліфонічний твір Крупна форма	травень (Державна атестація) Поліфонічний твір Крупна форма П'єса кантиленного характеру Віртуозна п'єса

Орієнтовні програми

<i>I семестр</i>	В. Власов сонатина До-мажор М. Березовський. Соната до-мажор А. Гайденко Сюїта
<i>II семестр</i>	М. Клементі Сонатина Ля-мінор І. Лучанок Концертна фантазія В. Новотний Тема з варіаціями
<i>III семестр</i>	О. Незовибатько Варіації на тему у.н.п. «Добрий вечір дівчино» В. Попадюк Варіації на тему «Карпатської коломийки» О. Рідінг Концерт Сі-мінор
<i>IV семестр</i>	Варіації на тему Вейгля А. Ешпай Три фрагменти з сюїти «Угорські наспіви» К. Паплавський Фантазія на білоруські теми
<i>V семестр</i>	Д. Попічук Варіації на тему у.н.п. «Копав, копав криниченьку» О. Рідінг Концерт Сі-мінор третя частина М. Березовський Соната для скрипки та чембало третя частина
<i>VI семестр</i>	А. Вівальді Концерт Соль-мажор перша частина Ф. Зейц Концерт №1 Соль-мажор В. Моцарт Рондо у турецькому стилі

П'єси

<i>I семестр</i>	Д. Попічук Вірменський народний танець «Ой Назам-ин » Д. Попічук Грузинський народний танець «Лезгінка» Д. Попічук Естонський народний танець «Вяндра» Д. Попічук Молдавський народний танець «Хора» Д. Попічук Таджикицький народний танець «Танець з глечиком»
<i>II семестр</i>	Д. Попічук Українська народна пісня «Десть тут була подоляночка» Д. Попічук Угорська народна пісня «Бурхливий Балатон» В. Власов «Бугі-вугі» Й. Гайдн «Менует» В. Зубицьки П'єса
<i>III семестр</i>	А. Кореллі Сарабанда та жига К. Мясков «Коваль» Д. Перголезі «Сициліана» Ж. Рамо «Гавот» Р. Шуман «Відзвуки театру»
<i>IV семестр</i>	Д. Алар «Ноктюрн» Т. Баран «Коломийки» Г. Бацевич «Прелюдія» В. Власов «Диско» Г. Воробйов «Жарт»
<i>V семестр</i>	В. Гомоляка «Гагілка» Е. Гріг «Норвезький танець» Ч. Данкля «Романс» С. Картес «Фантастичний марш» В. Косенко «Вальс»
<i>VI семестр</i>	О. Курінний «Вокаліз» А. Кулик «Горобчик» В. Кхель «Скерцо» М. Лисенко «Елегія» В. Марчелло «Скерцандо»

*Етюди та вправи у збірках
(інструктивно-технічний матеріал)*

<i>I семестр</i>	Гами та вправи С, а; G,e;F,d. Allaga Geza Етюд №1,2 -F-dur. Allaga Geza Етюд (за вибором викладача) Складнощі оркестрових партій
<i>II семестр</i>	Гами та вправи B,g; D,h; A,fis. Allaga Geza Етюд № 3,4 – G - dur. Ерделі. Етюд (за вибором викладача) Складнощі оркестрових партій
<i>III семестр</i>	Гами та вправи B,g; Es,c; A,fis. Allaga Geza Етюд №5 - A - dur. Д. Попічук Етюд (за вибором викладача) Складнощі оркестрових партій
<i>IV семестр</i>	Гами та вправи E,cis; As,f; Des,b.

	Allaga Geza Етюд №6,7 – а,С. Д. Попічук. Етюд (за вибором викладача) Складнощі оркестрових партій
<i>V семестр</i>	Гама та вправи – <i>B, b; H, h; C, c; Cis, cis</i> Allaga Geza Етюд № 9- G; №10 - D. Ерделі. Етюд (за вибором викладача) Складнощі оркестрових партій
<i>VI семестр</i>	Гама та вправи – <i>C, c; Cis, cis; D, d; Es, es; E, e</i> Д. Попічук . Концертний етюд Складнощі оркестрових партій

4. Структура навчальної дисципліни

Назва розділу і теми	Кількість годин					
	Усього	У тому числі				
		Лек-ції	Практ.	Лабор	Індив	Сам.р
Тема 1. Інструктивно-технічний матеріал (гами, етюди на різні види техніки, вправи).	44				27	17
Тема 2. Поліфонічний твір епохи бароко	44				27	17
Тема 3. П'єса катилежного характеру	44				27	17
Тема 4. Крупна форма (варіація, рапсодія, фантазія, сюїта, соната)	44				27	17
Тема 5. П'єса віртуозного характеру	44				27	17
Тема 6. Сольний твір (арія або інвенція української та зарубіжної класики , або обробка української народної пісні).	44				27	17
Тема 7. Розгорнута п'єса українського композитора 19-21 сторіччя.	44				27	17
Тема 8. Твір значної складності (циклічний твір) українського або зарубіжного композитора.	52				29	23
Усього годин	360				218	142

I – II курси
I, II, III, IV (семестровий контроль)

Протягом семестру

1. Поліфонічний твір (старовинна, сучасна музика);
2. Твір великої форми (варіація, рапсодія, фантазія, сюїта, соната);
3. Одна-дві різнохарактерні концертні п'єси;
4. Сольний твір (арія або інвенція української та зарубіжної класики, або обробка української народної пісні);
5. Інструктивно-технічний залік (чотири етюди на різні види техніки, два з яких виконуються разом із гамами на технічних заліках).

III курс

V семестр (семестровий контроль)	VI семестри (атестація у формі екзамену)
Протягом семестру	Протягом семестру
<ol style="list-style-type: none"> 1. Поліфонічний твір (старовинна, сучасна музика); 2. Твір великої форми (варіації, сюїта, соната); 3. Одна-дві різнохарактерні п'єси; 4. Сольний твір (арія або інвенція української та зарубіжної класики, або обробка української народної пісні);	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поліфонічний твір (старовинна, сучасна музика); 2. Твір великої форми (варіації, сюїта, соната, концерт); 3. П'єса українського композитора (віртуозна або кантілена); 4. Арія або інвенція української та зарубіжної класики; 5. Сольний твір сучасного композитора або обробка української народної пісні.

**5. Теми лекційних занять
навчальним планом не передбачені**

**6. Теми лабораторних занять
навчальним планом не передбачені**

7. Теми індивідуальних занять

<i>Назва розділу і теми</i>	<i>Усього годин</i>
Тема 1. Складення власних інструментальних вправ інструктивно-технічного характеру, на основі аналізу технічно складних елементів програми.	20
Тема 2. Добір та виконання етюдів за різними видами інструментально-технологічних складнощів.	20
Тема 3. Опрацювання гам та їх структурних складових: хроматична гама, подвійні ноти (терції, сексти, октави), арпеджіо та обернення акордів, гармонічні послідовності.	20
Тема 4. Добір вправ для роботи над різними видами техніки для цимбалів	20
Тема 5. Формування власної системи самостійних занять та організації творчого процесу.	30
Тема 6. Вивчення акустично-конструкційної природи власного інструменту з метою її відповідності концертним умовам майбутніх творчих виступів.	10
Тема 7. Ознайомлення з сучасним концертним репертуаром для цимбалів з доробку вітчизняних та зарубіжних композиторів.	58
Тема 8. Опрацювання науково-методичної літератури, сучасних та новітніх методик оволодіння мистецтвом гри на цимбалах.	40
Усього годин	218

8. Самостійна робота

<i>№</i>	<i>Теми</i>	<i>Усього годин</i>
Тема 1.	Знайомство з різноманітними інтерпретаціями творами для цимбалів у тому числі сучасних вітчизняних та зарубіжних композиторів; прослуховування творів у різних трактовках та у виконанні різних музикантів.	30
Тема 2.	Удосконалення індивідуальних здібностей у процесі виконання інструктивно-технічного матеріалу (гами, етюди, традиційні та індивідуально-особистісні вправи)	50
Тема 3.	Читання нот з аркушу.	20
Тема 4.	Підбір раціональної та художньо-виправданої аплікатури	5
Тема 5.	Публічне опробування результатів своєї творчої діяльності.	5
Тема 6.	Написання анотацій до творів з програм поточного та семестрового контролю	5
Тема 7.	Для систематизації отриманих знань з дисципліни Фах, самостійне опрацювання навчально-методичної літератури комплексу фахових музичних дисциплін.	5
Тема 8.	Створення особистого творчого проєкту з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій .	10
Тема 9.	Участь у інформальній освіті, а саме: у різноманітних майстер-класах (видатних виконавців, композиторів, диригентів), літніх школах виконавської і творчої майстерності, семінарах, чисельних курсах розвитку індивідуальних можливостей, що проводяться як в Україні, так і за її межами.	12
Усього годин		142

9. Індивідуальні завдання

№	Завдання
1.	Розробити інструктивним матеріал для опанування складнощів та удосконалення технічної майстерності.
2.	Самостійно скласти програму на півріччя, відповідно особистим здібностям.
3.	Визначити методичні складнощі творів програми та сформулювати педагогічні завдання щодо кожного твору.
4.	Написати анотації з формулюванням завдань для поетапної роботи з кожним твором.
5.	Зробити виконавський аналіз свого академічного концертного виступу.
6.	Змодельовати проблемні ситуації та умови публічного виступу в класі або у концертному залі та шляхи їх вирішення.
7.	Здійснити звукозапис у ході виконавської підготовки до концертного виступу
8.	Підготувати виступ лекції-концерту або музичної бесіди, концерту з педагогічними анотаціями.
9.	Співставити результати власної інтерпретації з художньою інтерпретаційною моделлю музичних творів інших виконавців
10	Відвідати концертний захід та написати есе-рефлексію щодо відвіданого заходу.
11.	Відвідати заняття викладачів класу цимбалів циклової комісії «Народні інструменти».

10. Методи та технології навчання

Під час проведення занять використовуються такі методи:

1. У процесі роботи над художньо-навчальним матеріалом:
  - словесні (бесіда, пояснення);
  - наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження);
  - практичні (індивідуальна гра на інструменті).
2. За організаційним характером навчання:
  - методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
  - методи контролю та самоконтролю у навчанні;
  - бінарні (поєднання теоретичного та практичного) методи навчання.
3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу:
  - репродуктивні,
  - проблемні,
  - інтерпретаційні,
  - метод музичних узагальнень.

Методи контролю

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться у формі академічного концерту з метою оцінки результатів навчання та включає:

- виконання твору з повторного або самостійно опанованого репертуару;
- виконання інструктивно-технічного матеріалу;
- прослуховування програми академічного концерту (поліфонічного і віртуозного твору,);
- прослуховування програми семестрового іспиту (твір крупної форми, п'єса, твір українського автора).

Підсумкова атестація у формі екзамену – здійснюється з метою підведення підсумків даного навчального курсу та включає виконання твору крупної форми, п'єси і віртуозного твору.

11. Методи та критерії оцінювання

Методи оцінювання запланованих програмних результатів навчання: концертні виступи та анотації.

Під час оцінювання обов'язково враховується індивідуальна освітня траєкторія здобувачів освіти, відповідно до його здібностей. При оцінюванні сольних виступів (за винятком технічного заліку) враховується змістовність та переконливість анотацій, основні тези яких в усній формі оголошуються здобувачем перед початком виконання кожного твору, або всієї програми виступу.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти за курс фахової передвищої освіти визначаються Положенням про систему оцінювання якості навчальних досягнень здобувачів освіти у Дніпровській академії музики.

Критерії оцінки сольних виступів

Оцінка «А» («відмінно»):

у випадках, коли здобувач свідомо, чуттєво заглиблено та технічно упевнено виконав увесь художній матеріал, демонструє творче інтерпретаторське мислення, а також розкрив добрі вміння у виконанні інструктивно-технічного матеріалу.

Оцінка «В» («дуже добре»):

у випадках, коли здобувач добре знає художньо-навчальний матеріал, але виконує його без відповідної даній музиці експресії та емоційного насичення процесу виконавства, добре оволодів інструктивно-технічним матеріалом.

Оцінка «С» («добре»):

у випадках, коли здобувач не допускає суттєвих помилок при виконанні програми, добре засвоїв інструктивно-технічний матеріал, добре виконує художньо-навчальний матеріал, але ж не розкриває в повній мірі художньо-образний зміст відповідний даній музики.

Оцінка «D» («задовільно»):

у випадках, коли здобувач частково, фрагментарно засвоїв основний художній матеріал, припускається помилок у тексті виконуваних музичних композицій, формально відтворює художньо-образний зміст творів.

Оцінка «E» («достатньо»):

у випадках, коли здобувач втрачає у процесі гри повні фрази виконуваної музичної композиції, представлення інструктивно-технічного матеріалу має систематичний характер помилок у різних видах виконавської техніки.

Оцінка «FX» («незадовільно з можливістю повторного складання»):

у випадках, коли здобувач ледь виконує художній твір, втрачає у процесі гри цілі речення музичної композиції, інструктивно-технічний матеріал виконується у надзвичайно повільному темпі.

Оцінка «F» («незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни»):

у випадках, коли здобувач зовсім не володіє музичним матеріалом твору, та не в змозі виконати інструктивно-технічний матеріал, а також здійснити жодного представлення процесу художньо-творчого виконання програми.

12. Методичне забезпечення

- 12.1. Робоча програма навчальної дисципліни «Фах».
- 12.2. Силабус навчальної дисципліни «Фах».
- 12.3. Методична розробка щодо вивчення технічного матеріалу.
- 12.4. Рекомендації до самостійної роботи здобувачів освіти.
- 12.5. Друковані та електронні матеріали

13. Рекомендована література

Основна

1. Баран Т. Концертні цимбали: історико-теоретичний та методично-виконавський підходи. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства. – Київ, 2003. - Національна Академія Наук України. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського, 197 с
2. Баран Т. Вплив народного цимбального професіоналізму у формуванні виконавського процесу на концертних цимбалах системи «Шунда». *Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку: збірник наукових праць*. Рівне : РДГУ, 2005. Вип. 10. С. 95–101.
3. Баран Т. Цимбали та музичний професіоналізм: підручник. Львів : Афіша, 2008. 224 с.
4. Баран Т. До питання встановлення української музичної терміносистеми. Особливості цимбальної термінології. *Українські термінологічні словники з мистецтвознавства й етнології*. Науково-практична конференція. – К.: Редакція вісника “АНТ”, 1999. – С. 8-9.
5. Баран Т. Цимбали на зламі тисячоліть. *Етнос. Культура. Нація: Зб. наук. праць за матеріалами Другої міжнар. наук.-практ. конф.* – Дрогобич, 2000. – С.142-146.
6. Баран Т. Специфіка звукодобування на цимбалах та проблеми фіксація штрихів у цимбальній літературі // *Наук. зб.* – Львів: Кобзар, 2001. – С. 35-41.
7. Баран Т. Світ цимбалів. – Львів: Світ, 1999. – 88 с.
8. Борух І. Програмність в українській скрипковій музиці: історичний, соціокультурний і естетико-стильовий аспекти. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Міністерство освіти і науки України. – Івано-Франківськ, 2019. 255 с.
9. Гулянич Ю. Творчість Богдана Котюка в контексті музичної практики України кінця ХХ - початку ХХІ ст. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства: - Київ, Музичне мистецтво, 2011 Харківський національний університет імені І. П. Котляревського , 200 с
10. Гулянич Ю. Творчість Богдана Котюка в контексті музичної практики України кінця ХХ - початку ХХІ ст. Автореферат дисертації здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства: Харків – 2011, 24 с
11. Кияновська Л. Оновлення принципів програмності в музиці ХХ сторіччя. *Українська музика. Традиції та сучасність: збірка статей*. Львів, 1993. С. 37–56.
12. Костенко О. Деякі тенденції використання цимбалів у творчості харківських композиторів. Матеріали міжвузівської науково-методичної конференції професорсько-викладацького складу. *Актуальні проблеми музичного і театрального мистецтва: мистецтвознавство, педагогіка та виконавство*. Вип. 3. Харків : Стиль, 2001. С. 68–78.

13. Кужба М. Творчий мистецький проєкт «Цимбальний всесвіт: стильові виміри сучасної творчості» на здобуття ступеня доктора мистецтва, Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського, 2023
14. Кужба М. Цимбальна творчість Олександра Тимофєєва : виконавський аспект. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*; редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 60. Том 2. С. 90–95.
15. Кужба М., Юрченко О. Олена Костенко : фундатор харківської цимбальної школи. *Аспекти історичного музикознавства* : зб. наук. ст. Вип. XXII : До 95-річчя кафедри народних інструментів України. Харків. нац. ун-т мистецтв імені І.П. Котляревського; ред.-упоряд. Романюк І. А. Харків, ХНУМ, 2021. С. 135–150.
16. Кужба М. Цимбали в системі народно-інструментального виконавства України : на пошану Тараса Барана та Олени Костенко. *Народно-інструментальне мистецтво на зламі XX – XXI століть* : збірник матеріалів та тез XV міжнародної науково-практичної конференції (ДДПУ ім. І. Франка, 3 грудня 2021 р.); редактор-упорядник А. Душний. Дрогобич : По світ, 2021. С. 93–97.
17. Мельничук С. Учитель. Творчий портрет фундатора волинської цимбально-педагогічної школи Романа Скіри : монографічний посібник. Рівне, 2007. 155 с.
18. Незовибатько О. Українські цимбали та їх удосконалення. Дисертація на здобуття вченого ступеня кандидата мистецтвознавства. – Київ, 1971. Архів Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського. (опис 2, одиниця зберігання 65)
19. Незовибатько О. Українські цимбали. Київ: Музична Україна, 1976. 57 с.
20. Незовибатько О. Школа гри на українських цимбалах. Київ : Мистецтво, 1966. 301 с.
21. Теуту І. Транскрипція в українському цимбальному мистецтві: історичний та теоретичний аспекти. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства. - НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. - Київ, 2016. 191 с.
22. Теуту І. Теоретичні основи транскрипції в репертуарі цимбаліста. *Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського*. Випуск 110. К., 2014. С. 200–211.
23. Теуту І. До питання синтезу стилів у цимбальних транскрипціях. Трансформаційні процеси в освіті і культурі: Зб. Матеріалів Міжн. наук.-творч. конф., Одеса, Київ, Варшава, квітень 2013 р. - С. 240-244
24. Тищик В. Програмність в українській баянній музиці (1960-2010 роки). Дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства. Харків-2021, 200с.
25. Фрайт О. Особливості втілення принципу програмності в українській фортепіанній музиці : Автореф. дис... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 / О. В.

Фрайт; НАН України. Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського. - К., 2000. - 18 с. - укр.

26. Юрченко О. Жанрово-стильові засади професійного цимбального мистецтва України. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства. Харків, 2015, Харківський національний університет імені І. П. Котляревського, 222 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Дніпропетровська обласна універсальна бібліотека – www.libr.dp.ua
2. <http://ukrnotes.in.ua/poshuk.php>
3. <https://www.facebook.com/groups/artdominanta>
4. <https://www.facebook.com/groups/112289782713629/>
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: електронні ресурси. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>
6. Україніка наукова: національна реферативна база. URL: <https://ube.nlu.org.ua/>
7. Index Copernicus. URL: <http://journals.indexcopernicus.com/>
8. Scopus: база даних. URL: <https://www.scopus.com/>
Web of Science: база даних. URL: <https://web.archive.org/>